

KULTUR IDROTT FRITID

Politiskt program 2026-2029

MORA KOMMUN

INLEDNING

Kommunstyrelsens ordförande och kommunalråd Anna Hed och kultur- och fritidsnämndens ordförande Carina Jannesson-Sjöberg inleder programmet.

Att vi människor, för tillfället i en tyvärr ganska dyster omvärld, behöver aktiviteter som gör gott för både kropp och själ kan inte nog understrykas.

Det kultur-, idrotts- och fritidspolitiska programmet, som vi kallar KIF och som Mora kommunfullmäktige har antagit, visar vilka målsättningar vi har för att ge alla medborgare i alla åldrar tillgång till kultur, idrott och fritidsaktiviteter.

Att våra äldre får guldkant på vardagen, att våra ungdomar får en meningsfull och stimulerande fritid och att vi värnar om vårt viktiga kulturarv är några exempel på vad KIF-programmet kan ge.

Genom KIF-programmet kan vi motverka utanförskap och ofrivillig ensamhet, förebygga ohälsa och verka brottsförebyggande. På lång sikt leder det inte bara till ökad livskvalitet för den enskilde, det skapar också samhällsekonomiska vinster.

Att ha ett gemensamt dokument för hela kommunen att luta sig mot när olika beslut ska fattas är avgörande för en sammanhållen och tydlig linje framåt. Det ger ökad likvärdighet för alla medborgare.

Att det kultur-, idrotts- och fritidspolitiska programmet dessutom antagits i en bred politisk enighet ger det ännu mer tyngd och trovärdighet.

Anna Hed &
Carina Jannesson-Sjöberg



Foto: Hilla Aspman

KULTUREN, IDROTTEN OCH FRITIDEN ÄR EN FRAMGÅNGSFAKTOR FÖR MORA

Det är svårt att tänka sig vårt samhälle utan kultur, idrott och fritidsaktiviteter.

I Mora har vi ett levande och omfattande kultur-, idrotts- och friluftsliv som berikar orten. Här finns en stor samling engagerade medborgare, föreningar, statliga och regionala aktörer och privata företagare.

Att verka för utveckling av samarbeten mellan olika verksamheter och aktörer ses som en viktig framgångsfaktor i detta program. Med gemensamma krafter skapar vi förutsättningar för ökad kompetens, mångfald och variation.

Moras kultur-, idrotts- och fritidspolitiska program ska bidra till att uppfylla Målbild 2030: Hållbara Mora – Stärkt social, ekonomisk och miljömässig hållbarhet.

För att nå målen på vägen mot Målbild 2030 behöver vi arbeta tillsammans på nya sätt. Vi behöver också hitta nya och fler former för att finansiera kulturen, idrotten och fritiden.

LEDORD

Kultur- och fritidspolitikens uppgift är att ge alla människor möjlighet att ta del av kultur, idrott och fritid. Det gäller oavsett ålder, kön, funktionsvariation, var man bor eller vilka andra livsomständigheter man har.

Därför visar ledorden hållbarhet, livskvalitet, tillgänglighet och demokrati vägen i programmet.

Hållbarhet är ansvar för social sammanhållning, miljö och ekonomi. Livskvalitet handlar om att genom kultur, idrott och fritid skapa förutsättningar för god och jämlik fysisk, psykisk och social hälsa. Tillgänglighet handlar om att utforma ett utbud som fungerar för människors olika förutsättningar och behov. Demokratin växer när människor möts, deltar aktivt i kultur-, idrotts- och fritidslivet.

Dessa fyra ledord visar vägen för hur vi utvecklar ett kultur-, idrotts- och fritidsliv som stärker både individen och samhället.



Foto: Alex Donin/Mostphotos.



Foto: Hilla Aspman



Foto: Yuri Arcurs/Mostphotos.

AKTIV HELA LIVET

Idrottande och kultur- och fritidsupplevelser är en positiv motkraft till psykisk ohälsa, passivitet och stillasittande. Vare sig det handlar om återhämtning, motion, nöje, avkoppling eller konstnärliga upplevelser så bidrar dessa aktiviteter till den fysiska och psykiska hälsan.

Kulturaktiviteter som musik, dans och konst har visat sig stärka hjärnans funktioner. De förbättrar också vårt psykiska mående och skapar social gemenskap och känsla av tillhörighet.

För barn och unga är fritiden avgörande för lek, lärande, utveckling och hälsa. För unga kan en meningsfull fritid fungera som ett extra skydd mot psykisk ohälsa och utanförskap.

Vi blir allt äldre och behovet att vara fysiskt aktiv hela livet blir allt viktigare. När vi blir äldre är fysisk aktivitet och mötesplatser värdefulla för att bevara självständighet och motverka ofrivillig ensamhet.

För att alla ska kunna vara fysiskt och kulturellt aktiva behövs ett brett utbud av aktiviteter och verksamheter som är tillgängliga för alla med funktionsvariationer.

Att människor kan förenas kring gemensamma intressen och arbeta i ideella organisationer är en demokratisk rättighet som är utvecklande för samhället. Det är ofta tack vare föreningslivet och enskilda eldsjälars idéer och initiativ som stora delar av kultur- och fritidsutbudet blomstrar.

Platser och sammanhang där människor kan mötas, dela sina kulturella och idrottsliga upplevelser, lära och engagera sig är grunden för en välfungerande gemenskap.

Genom att inkludera kultur, idrott och fritid i det strategiska samhällsbyggandet – från bostadsplanering till digital infrastruktur – kan Mora kommun skapa levande och inkluderande platser där människor vill bo, verka, mötas och vara aktiva hela livet.



Foto: Alvaro Hernandez Sanchez/Mostphotos

KULTURENS OCH IDROTTENS EGENVÄRDE

Kulturens egenvärde är grundläggande för Moras kultur-, idrotts- och fritidspolitiska program. Det betyder att kulturen ska vara fri och oberoende.

Kultur och kulturupplevelser hjälper oss att förstå oss själva och varandra. Kulturens värde ligger inte i vad det skapar för samhället, utan i konsten själv: den konstnärliga processen, hantverket och den personliga upplevelsen.

Även om konst och kultur skapar värden för samhället är utgångspunkten att kulturen är en fri och obunden kraft. Därför är konstens frihet och kulturskaparnas självständighet viktiga för att kulturen ska kunna utvecklas. Det är en grundprincip i ett demokratiskt samhälle med yttrandefrihet.

Svensk idrott är en stark och positiv kraft i samhället. Idrottsrörelsen skapar många goda



Foto: Lazarenka/Mostphotos

effekter: delaktighet och demokrati, bättre folkhälsa, förbättrad livskvalitet och goda skolresultat.

Idrottens egenvärde ligger i upplevelsen av rörelse och aktivitet, av gemenskap och delaktighet, av sinnesstämningar och känslor. Det ligger i att ha kul och känna glädje. Och det finns i breddidrott, elit -och tävlingsidrott, liksom för åskådare och supportrar.

Kombinationen av idrottens egenvärde och dess stora samhällsnytta är grunden till att föreningsidrotten får stöd från samhället, på både nationell och lokal nivå.

Mats Trondman, professor i kultursociologi vid Linnéuniversitetet säger: ”Det är bara om idrottens egenvärde sätts i centrum och uppfylls som idrotten även kan bli till medel för andra mål.”

BARNS OCH UNGAS TILLGÅNG TILL MENINGSFULL FRITID

Fritiden är en stor del av barns och ungas liv. På fritiden skapas en identitet och gemenskap med andra. Här kan man träffa nya kompisar och vara en del av ett sammanhang. Forskningen visar tydliga samband mellan att vara en del av ett sammanhang och minskad risk för utanförskap och psykisk ohälsa.

Enligt Barnkonventionen har alla barn rätt till en meningsfull fritid och ska kunna delta i ett brett utbud av aktiviteter. Kommunens ansvar är att erbjuda ett varierat utbud för olika åldrar och intressen, och se till att alla kan vara med.



Foto: Yuro Arcurs/Mostphotos

Alla barn har olika förutsättningar. Ekonomi, funktionsvariation och var man bor är sånt kan kan påverka möjligheterna till en meningsfull fritid. Enligt undersökningar är vanliga hinder tidsbrist, transportsvårigheter och känslan av att inte vara välkommen.

Mora kommun arbetar aktivt för att motverka hinder och strukturer som begränsar barn och unga att ta del av fritidsaktiviteter.

I Mora är de flesta unga nöjda med sin fritid och många är aktiva i föreningar. Tjejer är mindre nöjda med sin fritid än killar, och gmnasieelever efterfrågar ett större utbud. Många unga tycker inte att kollektivtrafiken passar för att ta sig till och från fritidsaktiviteter.

En meningsfull fritid ser olika ut för varje person. Mora kommun baserar sitt arbete på forskning, lokal kunskap och barns och ungas egna erfarenheter och åsikter. Det är vägen till en tillgänglig, inkluderande och meningsfull fritid för alla.



Foto: Denys Kuvaiev/Mostphotos



Foto: Dusan Kostic/Mostphotos

Mora kommuns mål

► Alla barn och unga i Mora ska ha likvärdig tillgång till en meningsfull fritid utifrån sina förutsättningar.

► I Mora kommun ska barn och unga vara en prioriterad målgrupp för kommunens satsningar inom kultur, idrott och fritid.

► Barn och unga ska ha möjlighet att vara delaktiga och kunna påverka planering och utveckling av kultur- och fritidsverksamheter. Deras erfarenheter och åsikter ska vara en självklar del i arbetet.

► Mora kommun ska ha god kunskap om forskning, statistik och lokala förutsättningar som rör barns och ungas fritid.

LOKALT KULTURARV OCH KULTURMILJÖER SOM RESURS FÖR UTVECKLING

Kulturarvet och våra kulturmiljöer berättar historien om platsen vi lever på och människorna som levat här före oss. Genom kulturarvet kan vi förstå både det förflutna, samtiden och oss själv.

Att se kulturarvet och kulturmiljöerna som en resurs för utveckling handlar om att aktivt använda dem för att skapa värden, som delaktighet och engagemang. De är viktiga för besöksnäring, samhällsplanering och ortens attraktivitet. Kulturmiljöer och levande traditioner blir också mötesplatser för lärande och rekreation.

Att värna kulturarvet innebär inte bara att bevara det förflutna. Det handlar också om att möjliggöra fortsatt användning, tolkning och utveckling av det i ett öppet och inkluderande samhälle. Mora kommun har ett brett ansvar för att bevara, utveckla och förmedla det lokala kulturarvet.

I samverkan med föreningar, museer, hembygdsrörelsen, skolor och engagerade invånare kan Mora fortsätta utvecklas som en plats där historia möter framtid.



Foto: Michael Erhardsson/Mostphotos



Foto: Mikael Svensson/Mostphotos



Zorngården. Foto: Johan Bjurer/Mostphotos

Mora kommuns mål

► I Mora kommun ska det unika lokala kulturarvet och kulturmiljöer ses som en resurs för god livskvalitet och utveckling.

► Kulturmiljöunderlaget* ska tillgängliggöras för allmänheten och kommunens organisation som kunskapskälla och inspiration.

► Kulturmiljöunderlaget* ska användas som ett strategiskt verktyg i samhällsplanering, bygglovsprövning och platsutveckling.

► Mora kommun ska utveckla former för att på ett samlat sätt beskriva och levandegöra det lokala kulturarvet som en resurs för skola, bildning och besöksnäring.

**Du kan läsa mer om det nya kulturmiljöunderlaget på morakommun.se.*

STÄRKT KULTURUTBUD OCH FLER EVENEMANG

Alla ska ha möjlighet att engagera sig i och ta del av kulturutbud och konstnärliga uttryck.

För att Mora ska vara en attraktiv plats att leva och bo på behövs ett levande kulturliv med föreställningar, konserter, utställningar och folkbildning. Det förutsätter att kulturskapare som konstnärer, musiker, skådespelare och kulturföreningar kan vara aktiva.

För att vara en kulturell magnet i Ovansiljanregionen behöver Mora ett starkt arrangörsled, funktionella kulturarenor och långsiktig finansiering.

Arrangörer spelar en nyckelroll för att göra professionell kultur tillgänglig. I mindre kommuner som Mora vilar ofta ett större ansvar på ideella krafter. Därför är det avgörande att skapa långsiktigt hållbara villkor för kulturskapare och arrangörer genom stöd, samverkan och kompetensutveckling.

Professionell kultur kräver lokaler i rätt storlek och med rätt tekniska förutsättningar. Idag saknar Mora en renodlad kulturscen, vilket begränsar möjligheten att regelbundet erbjuda kvalitativa evenemang. Att utveckla ändamålsenliga kulturarenor skulle stärka kommunens position som kulturellt nav och öka möjligheten för professionella aktörer att besöka oss återkommande.



Foto: Hasan Shaheed/Mostphotos



Den fule, Dalateatern. Foto: Markus Gårder

Mora kommuns mål

► Mora ska utvecklas som kulturellt nav i regionen och vara en attraktiv plats för både kulturskapare och publik.

► Det samlade kulturutbudet i Mora ska präglas av bredd, kvalitet och en mångfald konstnärliga uttryck.

► Mora kommun ska arbeta aktivt för att stärka arrangörsledets möjligheter att bidra till kommunens samlade kulturutbud.

► Mora kommun ska verka för att utveckla ändamålsenliga kulturarenor som möjliggör ett rikt och professionellt kulturutbud.

TILLGÅNG TILL NATUR OCH FRILUFTSLIV

Närhet till natur och friluftsliv spelar en viktig roll för rekreation, upplevelser och folkhälsa. Forskning visar att vistelse i naturen hjälper oss att vila och återhämta oss. Ju fler som har möjlighet att uppleva natur, desto bättre blir folkhälsan och människors livskvalitet.

Moras natur- och kulturarv är värdefullt på många sätt – kulturellt, historiskt och för hälsan. Mora kommun vill öka kunskapen om de olika platser som finns runt om i kommunen och göra dem mer tillgängliga.

Sveriges kommuner har ett ansvar för att bevara och utveckla förutsättningar för friluftsliv, och Naturvårdsverket har formulerat några grundläggande principer. Dessa är bland annat att skyddade natur- och kulturområden ska vara tillgängliga för så många som möjligt och att arbetet ska utgå från ett helhetsperspektiv

Ett naturområde som ligger nära och är tillgängligt har störst möjlighet att främja friluftsliv i vardagen. Mora kommuns grönstrukturplan är ett verktyg för att skapa sådana förutsättningar.



Foto: Lightfield/Mostphotos



Foto: Mikael Damiker/Mostphotos


Foto: Hilla Aspman

Mora kommuns mål

► I Mora kommun ska så många som möjligt beredas tillgång till naturen för rekreation och upplevelser.

► Mora kommun ska genom samverkan och dialog skapa ett hållbart och tillgängligt friluftsliv, som placerar kommunen bland de främsta inom området.

► Mora kommun ska ha en förvaltningsöverskridande plan för ett långsiktigt arbete med friluftsfrågor.

UTVECKLING AV KOMMUNALA ANLÄGGNINGAR, ARENOR OCH SCENER

Funktionella anläggningar, arenor och scener är centralt för kommunens kultur-, idrotts- och fritidsverksamheter. Väl fungerande kultur- och fritidsarenor skapar förutsättningar för fler evenemang och ett bredare utbud.

En kulturscen utformad särskilt för kulturella evenemang skulle öka möjligheterna att erbjuda kvalitativa arrangemang. Det skulle också stärka Moras roll som kulturellt nav i Ovansiljanregionen.

Mora kommun är och vill fortsätta vara en ledande idrottskommun i Sverige. Grunden för det är breddidrotten och de många ideella krafterna. För att både bredd- och elitidrotten ska fortsätta utvecklas krävs ändamålsenliga anläggningar.

Detsamma gäller utbildningen. Mora gymnasiums fysiska idrottsmiljö är beroende av kommunens anläggningar. Undervisning inom musik, dans, teater och bildkonst ställer särskilda krav på akustik, ljus, utrymme och utrustning.

Kostnader för anläggningar och arenor är en utmaning för alla Sveriges kommuner. Mora har höga ambitioner att fortsätta utvecklas som en kultur- och idrottskommun. De ambitionerna kan bli verklighet med gemensamma satsningar från kommun, föreningsliv och näringsliv.



Foto: Kleymenov Evgenii/Mostphotos



Foto: Svenska skidskytteförbundet


Mirandakonsert. Foto: Mora kommun

Mora kommuns mål

► Mora kommun ska verka för att utveckla ändamålsenliga kulturarenor som möjliggör ett rikt och professionellt kulturliv och stärker Moras ställning i regionen.

► Mora kommun är och vill fortsatt vara en ledande idrottskommun med väl fungerande och ändamålsenliga anläggningar.

► Mora kommun ska prioritera möjligheter till bred och inkluderande användning vid tillskapande av nya och utveckling av befintliga anläggningar, arenor och scener.



Har du frågor om det kultur-, idrotts- och fritidspolitiska programmet?

Mora kommun
0250-260 00
mora.kommun@mora.se
morakommun.se

Det kultur-, idrotts- och fritidspolitiska programmet är antaget av Moras kommunfullmäktige och finns att läsa i sin helhet på **morakommun.se/KIF.**

Programmet beskriver den politiska viljeinriktningen för Moras kultur-, idrotts- och fritidsliv samt uttrycker värdegrund och önskad utveckling av verksamheterna.. De politiska prioriteringarna är formulerade i programmets fem fokusområden med mål.

Omslagsbild från Kulturskolan Mirandas julshow ”Midvintermagi” 2025.
Foto: Matilda Aspelin, elev i Mirandas fotokurs.

